

INTEGRÁLT VÍZHÁZTARTÁSI TÁJÉKOZTATÓ, OPERATÍV ASZÁLY- ÉS VÍZHIÁNY- ÉRTÉKELÉS

2020. január

– kivonat –

Készítette:

az

**Országos Vízügyi Főigazgatóság
Vízrajzi és Vízyűjtő-gazdálkodási Főosztály
Vízrajzi Osztálya**

és az

Alsó-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság

**Budapest, Szeged
2020. január 13.**

1. HELYZETÉRTÉKELÉS

Csapadék

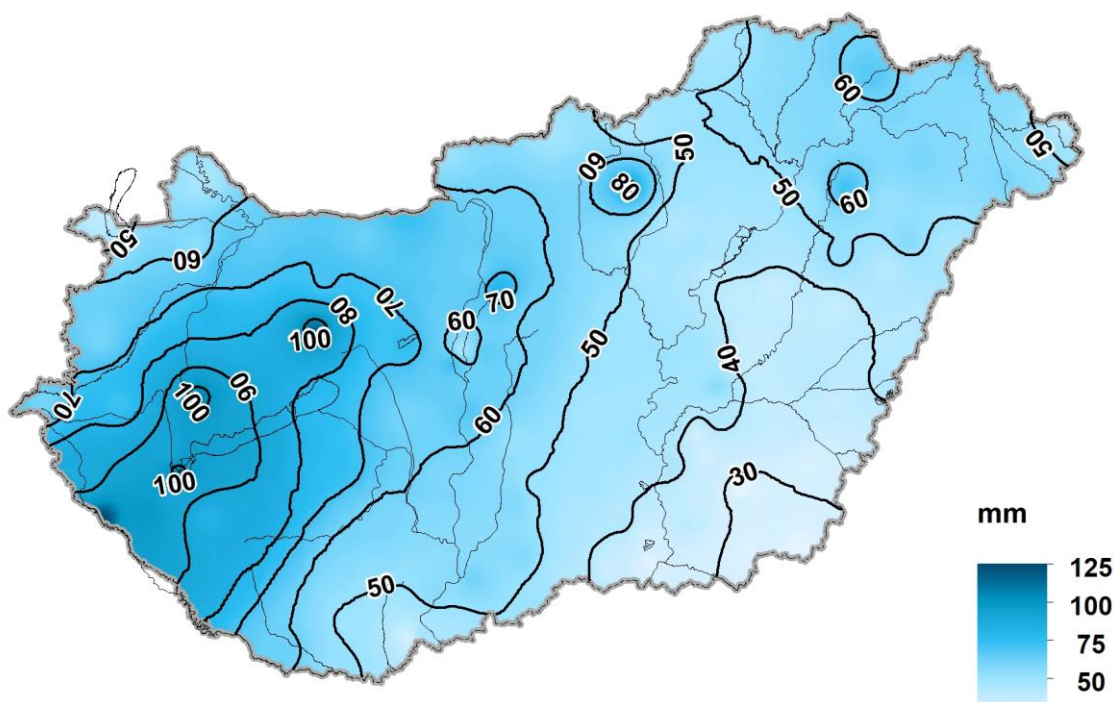
2019 decemberében a rendelkezésre álló adatok szerint az ország területére lehullott csapadék mennyisége 24 mm (Battonya) és 110 mm (Letenye) között alakult. Az országos területi átlagérték 53 mm volt, ami 9 mm-rel (20%-kal) volt magasabb a viszonyítási időszak (1971-2000) december havi átlagánál.

A decemberben lehullott csapadék mennyiségének területi eloszlása mérsékelten változékony képet mutatott.

Országos áttekintésben a átlaghoz viszonyított legnagyobb csapadékhiány (26 mm) Milota, a legnagyobb csapadéktöbblet (52 mm) Letenye állomáson jelentkezett.

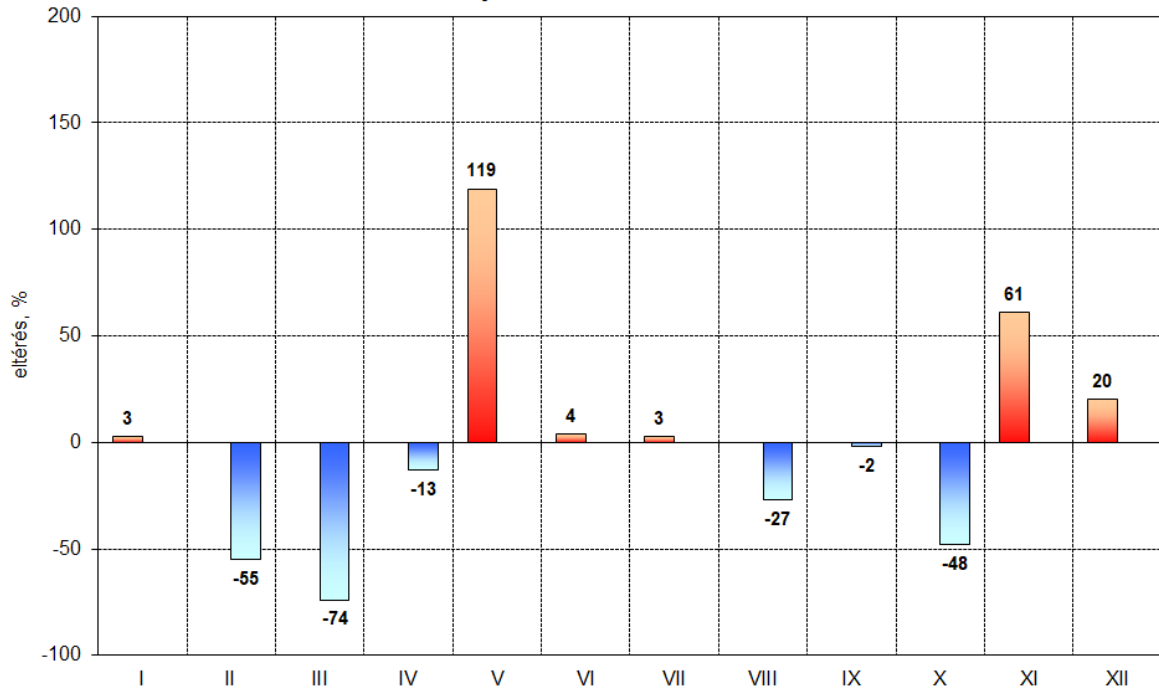
A decemberi csapadék egy része hó formájában érkezett. Síkvidékeinken az Alföld északkeleti részén, valamint a Mura mentén rövid időre összefüggő hótakaró alakult ki, aminek vastagsága 1-9 cm között változott. A legnagyobb (9 cm) hóvastagságot Barabás, Fehérgyarmat, Nagyecsed és Nyírábrány állomásokon jegyezték fel.

A 2019. december havi csapadékösszeg területi eloszlása

Az alábbi szövegközi ábrán a legutóbbi 12 havi időszakra mutatjuk be a havi csapadékösszeg országos területi átlagértékének a sokévi átlagtól való relatív eltérését.

**A havi csapadékösszeg országos területi átlagértékének
átlagától (1971-2000) való eltérése (%)
a 2019. január-december időszakban**

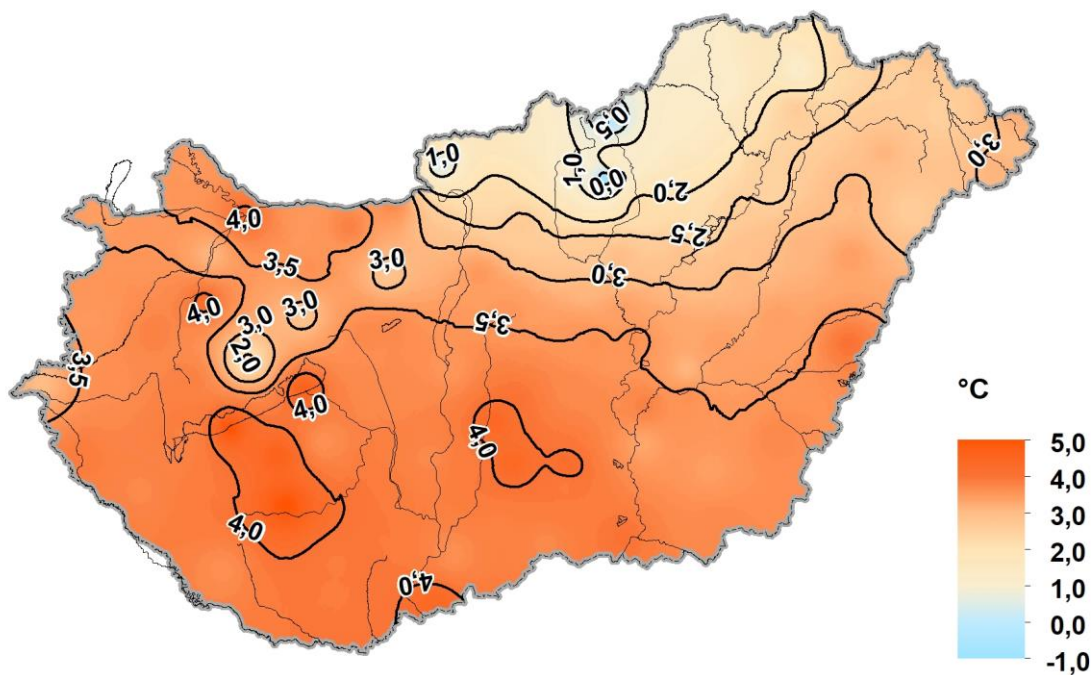
A január-december időszakban lehullott csapadék mennyisége 381 mm (Orosháza) és 889 mm (Kékestető) között alakult, az országos területi átlagérték 602 mm volt, ami az időszakos átlagnál 34 mm-rel (6%-kal) magasabb. A 12 havi csapadékösszeg az ország területének mintegy kétharmadán meghaladta az időszakos éghajlati átlagot. Országos áttekintésben az átlaghoz viszonyított legnagyobb 12 havi csapadékhiány (153 mm) Milota, a legnagyobb csapadéktöbblet (201 mm) Tokaj állomáson jelentkezett.

Léghőmérséklet

A december havi középhőmérséklet $-0,4^{\circ}\text{C}$ (Kékestető) és $4,5^{\circ}\text{C}$ (Fonyód) között alakult, az országos területi átlagérték $3,2^{\circ}\text{C}$ volt, ami a sokévi (1971-2000) novemberi átlagot $2,9^{\circ}\text{C}$ -kal haladta meg.

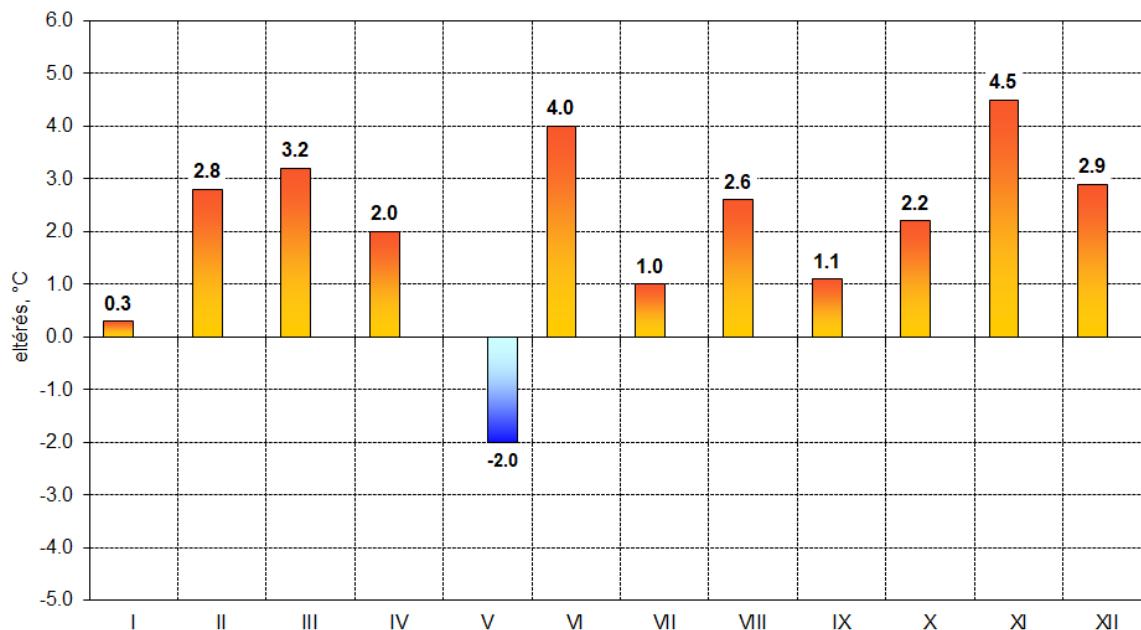
A havi középhőmérséklet az ország egész területén meghaladta sokéves (1971-2000) december havi átlagot. Az átlagtól való legnagyobb pozitív eltérése ($4,5^{\circ}\text{C}$) Homokszentgyörgy állomáson jelentkezett.

A 2019. december havi középhőmérséklet területi eloszlása

Az alábbi szövegtáblában a legutóbbi 12 havi időszakra mutatjuk be a havi középhőmérséklet országos területi átlagértékének a sokévi átlagtól való eltérését.

A havi középhőmérséklet országos területi átlagértékének átlagtól (1971-2000) való eltérése (°C) a 2019. január-december időszakban

Talajnedvesség

A 300 m-nél alacsonyabb területeken a talajok legfelső (0-20 cm-es) rétegének nedvességtartalma decemberben az egy hónappal korábbi állapothoz képest kissé emelkedett. A nedvességtartalmat ebben a mélységi régióban november végén a 80-95% közötti telítettségi értékek jellemezték.

A 20-50 cm közötti talajréteg nedvességtartalma novemberben a 300 m-nél alacsonyabb területeken az egy hónappal korábbi állapothoz képest kissé növekedett. A talajréteg nedvességtartalmát december végén a Tiszántúl középső és déli részén a 30-90% közötti, másutt a telített állapotot megközelítő 90-95% közötti telítettségi értékek jellemezték.

Az 50-100 cm-es talajréteg nedvességtartalma decemberben a 300 m-nél alacsonyabb térszíneken mérsékelten növekedett. Ennek a talajrétegnek a nedvességtartalmát a hónap végén a 60-90% közötti, a Tiszántúlon a 45-60% közötti telítettségi értékek jellemezték.

Talajvíz

Decemberben Magyarország síkvidéki területein a talajvízszint-változás sajátos területi mintázatot mutatott: az Alföldön a vízszint-emelkedés délkelet-északnyugat irányban növekedett, miközben a Tiszántúl déli és keleti tájain és a Duna-Tisza köze legmagasabb térszínein egyidejűleg folytatódott a további (0-10 cm) csökkenés. A Tiszántúl területének jelentős részén és a Duna-Tisza köze keleti, valamint a Hátság alacsonyabb területrészein 5-10 cm, a Dunamenti síkság, a Jászság és az Északi-középhegység előterében nagyobb emelkedés következett be. A Kisalföld északi felén, a Mezőföld déli részén és a Dráva-menti sík nyugati körzetében kisebb talajvízszint-csökkenés, máshol emelkedés volt megfigyelhető.

Decemberben Magyarország csaknem valamennyi síkvidékén az 1971-2000. közötti időszak december hónapjai átlagértékénél alacsonyabban helyezkedett el a talajvízszint.

A legnagyobb 250-300 cm-es eltérések a Duna-Tisza közén a Hátság észak- és délnyugati térszínein, valamint a Mátra előterében fordultak elő. A Duna-Tisza közének a déli országhatárhoz közeli térszínein 50-150 cm, a Felső-Tisza-vidék északkeleti részén 150-200 cm, a Tiszántúl északi felének más térségeiben jellemzően 25-50 cm, déli részén 0-25 cm különbség-értékek alakultak ki.

A dunántúli síkvidékeken a viszonyítási időszak átlagértékéhez képest a Kisalföldön 50-75 cm, de a Fertő-tó medencéjében és a Pápa-Devecseri-síkon 0-25 cm, a Mezőföldön többnyire 25-50, helyenként nagyobb, a Dráva-menti sík területén pedig 25-100 cm közötti csökkenés-értékek voltak jellemzők.

A viszonyítási időszak átlagértékénél helyenként (Mezőföld északi peremvidéke, Csepeli-sík, Borsodi mezőség, Hortobágy, Dévaványai-sík, Borsodi-sík) magasabb talajvízszint is előfordult. Az eltérés mértéke többnyire kisebb volt 25 cm-nél, azonban a Mezőföld északi és északnyugati peremvidékén és a Dévaványai-sík kis körzetében nagyobb (25-50 cm) értékek is előfordultak.

A síkvidékek területi átlagában a talajvíztükör 2019. december hónapban az 1971-2000. közötti időszak december havi átlagértékénél mintegy 65 cm-rel alacsonyabban helyezkedett el.

Operatív aszály- és vízhiány értékelés

A december havi időjárás az átlagosnál számottevően melegebb volt, a havi csapadékösszeg a talaj nedvesség-tartalmának utánpótlódását segítette, szinte az ország teljes területén. A megelőző időszak hiánya pótlódott, a felső- és alsó talajrétegek nedvességállapota az időszakos átlagnak megfelel.

Átlagos januári időjárás esetén a talajok víztartalékai stagnálhatnak, az átlagosnál melegebb időjárás esetén a hasznosítható vízkészletek csökkenhetnek.

Belvízi helyzetértékelés

2019 decemberében országos összesítésben a belvízrendszerek közötti vízforgalom mennyisége 94,21 millió m³ volt, ami 9,09 millió m³-rel (11%-kal) haladta meg az előző havi értéket. A december havi vízforgalom részben a felszíni vízfolyásokból a belvízrendszereken átvezetett vízmennyiség volt.

A hónap folyamán az ország területén belvízelöntés maximum 410 ha-on fordult elő.

A tározókban visszatartott víz mennyisége 2019 decemberében országos összesítésben az egy hónappal korábbi értékhez képest 10,08 millió m³-rel (20%-kal) növekedett.

2. ELŐREJELZÉS

Időjárás-előrejelzés

Az Országos Meteorológiai Szolgálat 2019. december 30-án kiadott hosszú távú meteorológiai előrejelzése szerint januárban az átlagosnál melegebb és szárazabb, februárban az átlagosnál melegebb és kissé szárazabb, márciusban az átlagosnál melegebb és átlagosan csapadékos időjárás valószínűsíthető.

A havi középhőmérséklet és a havi csapadékösszeg országos átlagértékei az alábbi előrejelzett értékközökben várhatók (zárójelben a sokévi átlagokat tüntettük föl):

Hónap	Havi középhőmérséklet [°C]	Havi csapadékösszeg [mm]
január	-1,3 – 1,8 (-0,8)	10 – 40 (32)
február	1,2 – 4,4 (1,1)	10 – 45 (29)
március	5,1 – 7,8 (5,4)	15 – 45 (32)

Az OMSZ 2020. január 13-án kiadott 10 napos előrejelzés szerint a következő 10 napos időszakban számottevő változásoktól mentes téli időjárás várható.

Az időszak folyamán számottevő mennyiségű – területi átlagban 10 mm/nap mennyiséget elérő – csapadék nem valószínű. A napi középhőmérsékletek az időszak túlnyomó részében

az időszakos átlag közelében valószínűsíthetők. Számottevő lehülésre – nagy bizonytalansággal – az előrejelzési időszak végén lehet számítani.

Vízháztartási előrejelzés

December végén előző év azonos időszakához képest nedvesebb vízháztartási helyzet volt jellemző.

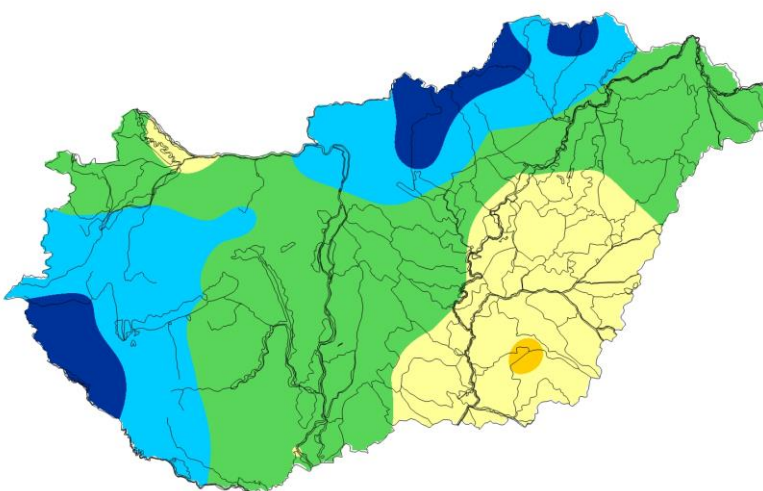
A januárra előrejelzett átlagosnál melegebb és szárazabb időjárás következtében a délkeleti országrészben száraz vízháztartási helyzet várható. Az ország legnagyobb részén átmeneti vízháztartási helyzet valószínűsíthető. Nedves vízháztartási helyzet a nyugati határvidéken, valamint az Északi-középhegység kisebb térségeiben várható.

A következő ábrákon időjárási forgatókönyvenként szemléltetjük a januári vízháztartási helyzet várható alakulását.

Az átlagosnál szárazabb januári időjárás esetén

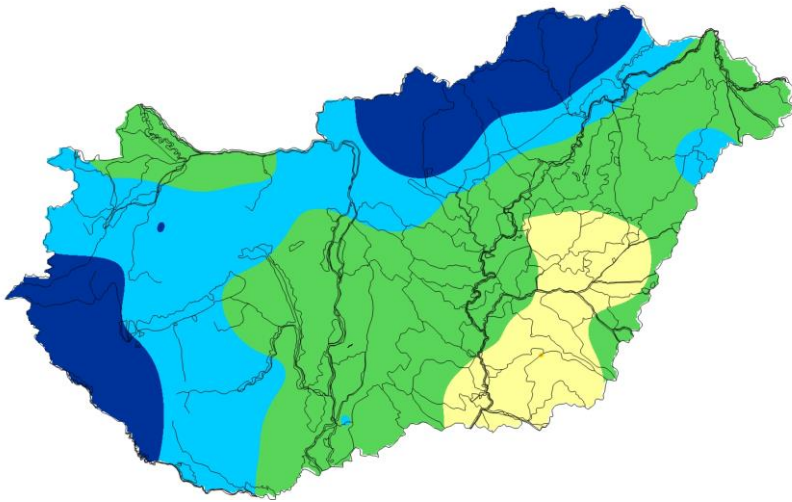
Átlagosan csapadékos januári időjárás esetén

GVM

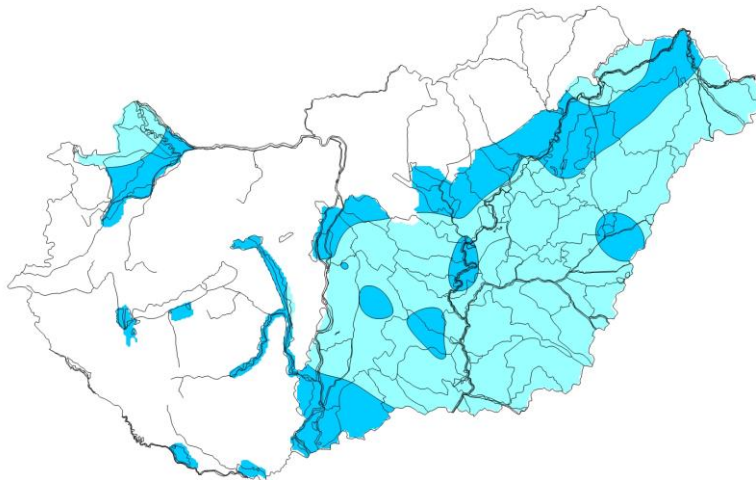
Az átlagosnál csapadékosabb
januári időjárás esetén

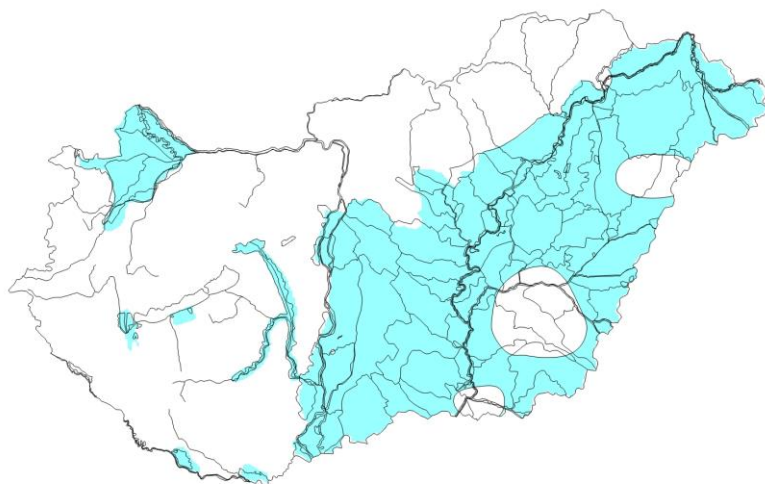
Belvízi előrejelzés

A jelenlegi hosszú távú meteorológiai előrejelzés szerinti az idei január folyamán az átlagosnál melegebb és átlagosnál szárazabb időjárás valószínűsíthető. Ebben az esetben (C-változat) a belvízindex (PBI) értékei az országban 0,5-1,0-között valószínűsíthetők (csekély belvíz), ekkor is csak elszórtan, kisebb körzetekben való megjelenése valószínűsíthető. Közepes belvíz (PBI=1,0-1,5 közötti értékekkel) kialakulása ebben az esetben nem várható.

A belvízindex alakulása átlagosnál
csapadékosabb januári időjárás esetén

A belvízindex alakulása átlagosnál csapadékos januári időjárás

PBI

nagy belvíz

1,5

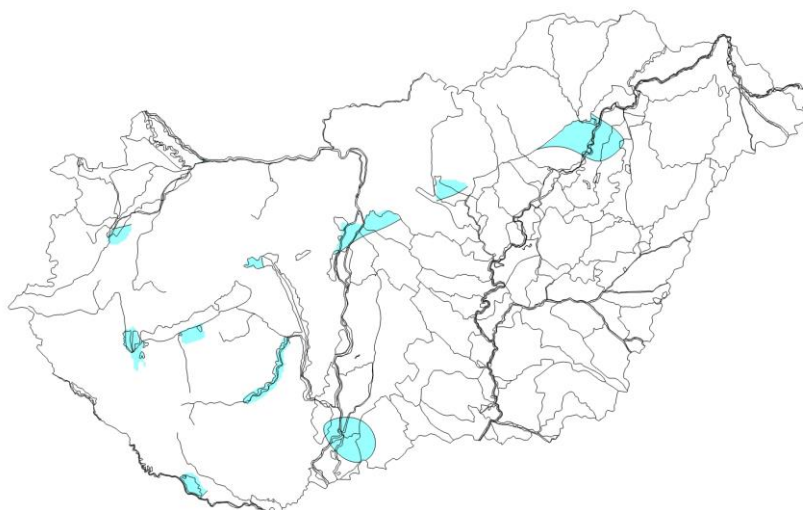
közepes belvíz

1

csekély belvíz

0,5

A belvízindex alakulása átlagosnál szárazabb januári időjárás esetén

Az „Integrált vízháztartási tájékoztató, operatív aszály- és vízhiány értékelés” című kiadványt a BM 45/2014. (IX. 23.) rendelet 1.§ (1) c), d), e), (2) és a 3.§ (3) j) alapján havi rendszerességgel az Országos Vízügyi Főigazgatóság – az Alsó-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság bevonásával – készíti el és adja ki.